

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
здобувачів вищої освіти**

МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ І ВИРОБНИЦТВУ

**Актуальні питання законодавства,
Ad linguas et culturas per cognitionem
(до мов і культур через пізнання)
та «Психологія організаційного розвитку
та управління персоналом»**

18 березня 2026 року

Біла Церква
2026

УДК 001.895:338.43:378-053.6:340.136(063)

Варченко О.М., д-р екон. наук, професор.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Філіпова Л.М., канд. с-г наук.

Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.

Обіюх Н.М., канд. юрид. наук.

Резнік В.Г., старший викладач.

Шевченко А.М., канд. психол. наук.

Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук.

Мостипан О.В., д-р філософії, **відповідальний секретар.**

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.**, д-р філософії, начальник редакційно-видавничого відділу.

Актуальні питання законодавства, Ad linguas et culturas per cognitionem (до мов і культур через пізнання) та «Психологія організаційного розвитку та управління персоналом»: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти. 18 березня 2026 р. – Білоцерківський НАУ. – 204 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/34>

©БНАУ

insufficiently available while carbohydrate intake reaches excessive levels. Multiple processes lead to nutritional discordance while creating an environment where carbohydrates become overly abundant in the system [1]. Increased atmospheric CO₂ elevates the metabolic burden of crops (wheat, rice, and soybean) due to the fact that these crops absorb more rapid carbon output but less output of minerals [2].

Carbon dilution is a phenomenon in which the photosynthetic assimilation of carbon leads to more non-structural carbohydrate (starch and sugar) deposition than normal. The enhanced growth of the tissue surpasses the mineral extraction capacity of the roots. Consequently, the concentrations of protein and microelements in each unit of tissue mass decrease significantly [3].

Lower transpiration stomata on the leaves of plants are partially closed in response to an excess of carbon dioxide. This reduces moisture loss, but at the same time, reduces the sharpness of the transpiration stream, the movement of water and micro-elements (iron, zinc, calcium) dissolved from the roots to the edible parts of the plant [4].

The modification of chemical surroundings inhibits the processes of metabolism. Nitrogen assimilation, the process of creating amino acids, is suppressed at high levels of CO₂, which also stops the creation of specific phytonutrients and protein [4].

Nutrient collapse has modified plant chemistry on a global scale. Nutrients have decreased and sugar levels have increased with the declining content of junk food in our regular diet. [1] Based on meta-analyses that examined the results of thousands of experiments, the concentration of minerals in numerous crops showed an average decrease of 8% [3]. The decrease in two essential elements, zinc (Zn) and iron (Fe), falls between 5% and 15% [2]. Certain leafy vegetables lose 20% to 30% of their total iron content [5].

Crops experience has systematic reduction in their protein content, which varies between a small percentage and more than 10% according to the crop type and soil nitrogen content [3]. Crops experience has simultaneous increase in their content of non-structural carbohydrates.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Loladze I., Kuang Y., Elser J.J. Stoichiometry in plant-herbivore systems: the importance of prey quality. *Mathematical Biosciences*. 2000. Vol. 168, iss. 2. P. 201–227.
2. Myers S.S. et al. Increasing CO₂ threatens human nutrition. *Nature*. 2014. Vol. 510, no. 7503. P. 139–142.
3. Loladze I. Hidden shift of the ionome of plants exposed to elevated CO₂ depletes minerals at the base of human nutrition. *eLife*. 2014. Vol. 3. P. e02245.
4. Ainsworth E.A., Sanz-Saez A., Leisner C.P. Crops and rising atmospheric CO₂: friends or foes? *Philosophical Transactions of the Royal Society B*. 2025. Vol. 380, iss. 1927. P. 20240230.
5. Dong J. et al. Effects of Elevated CO₂ on Nutritional Quality of Vegetables: A Review. *Frontiers in Plant Science*. 2018. Vol. 9. P. 924.

УДК 811.133.1/.161.2'25:355.12

СЕРДЮК Є.В., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **СТОЛБЕЦЬКА С.Б.**, старший викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ РОДІВ ВІЙСЬК У ФРАНЦУЗЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

У тезах розглянуто особливості перекладу та співвідношення термінів родів військ у французькій та українській мовах. Проаналізовано основні терміни, що використовуються в офіційних військових джерелах, та визначено перекладацькі труднощі, пов'язані з лексико-семантичними розбіжностями.

Ключові слова: військова термінологія, роди військ, переклад, французька мова, українська мова.

Ця робота досліджує відмінності у перекладі назв військових підрозділів між українською та французькою мовами. У загальній військовій термінології український термін «Збройні Сили України» відповідає французькому *Les forces armées*, що використовується для позначення сукупності всіх військових формувань держави.

Сухопутний компонент представлений в українській мові терміном «Сухопутні війська», який у французькій мові відповідає назві *Armée de Terre*. У межах цих структур спостерігається значна термінологічна паралельність. Так, *українські механізовані війська* корелюють із французькою *Infanterie*, а *танкові війська* - з *Arme blindée cavalerie*, де акцент робиться на поєднанні бронетанкових і кавалерійських традицій. *Українські ракетні війська та артилерія* мають відповідник у французькому терміні *Artillerie*, що засвідчує переважно повну лексико-семантичну еквівалентність.

Чималий інтерес становить порівняння термінів, пов'язаних із повітряно-десантним компонентом. В українській військовій термінології використовується назва *Десантно-штурмові війська (ДШВ)*, яка у французькій мові не має прямого однослівного відповідника. Найближчим еквівалентом є *Troupes aéroportées*, що охоплює повітряно-десантні підрозділи *Armée de Terre*. Водночас український термін «десантно-штурмові» підкреслює наступальний характер дій, тоді як французька назва акцентує спосіб транспортування військ, що створює певні перекладацькі труднощі.

Схожа ситуація виникає і з перекладом назв спеціальних підрозділів. Український термін «Сили спеціальних операцій» у французькій мові передається як *forces d'opérations spéciales*. Хоча ці назви формально збігаються, їхнє реальне наповнення може відрізнитися через різну організацію та завдання підрозділів.

Українські Військово-Морські Сили у французькій мові передаються терміном *Marine nationale*. У межах цих формувань *українські морська піхота та берегова оборона* співвідносяться з французькими *Fusiliers marins* і підрозділами морського реагування, тоді як *морська авіація* має прямий відповідник у терміні *Aviation navale*. У цьому випадку переклад здебільшого здійснюється шляхом термінологічної еквівалентності.

На відміну від Франції, де *Національна жандармерія* є єдиним військово-поліцейським формуванням зі змішаними оборонними та правоохоронними функціями, в Україні відсутній централізований аналог жандармерії. Її функції розподілені між *Військовою службою правопорядку Збройних Сил України*, *Національною гвардією України* та *Національною поліцією*, кожна з яких виконує окремі завдання у сфері безпеки та правопорядку.

Під час перекладу військової термінології з української на французьку мову важливо враховувати особливості організаційної структури та військової діяльності. Наприклад, термін *бригада* у французькій мові передається словом *brigade* і має однакове значення в обох мовах. Поняття «*військово-морська кампанія*» перекладається як *campagne navale* і використовується для позначення комплексу військових операцій.

Назви офіційних установ часто перекладаються описово. Так, *Головне управління розвідки Міністерства оборони України* у французькій мові передається розгорнутим словосполученням, *Direction principale du renseignement du ministère de la Défense de l'Ukraine* що відповідає нормам офіційно-ділового стилю.

Військово-технічна лексика також має як прямі, так і описові відповідники. Так, *бронетранспортер (БТР)* перекладається як *transport de troupes blindé*, а *бойова машина піхоти (БМП)* - як *véhicule de combat d'infanterie*, що є нормативними термінами у французькій армії. Термін *ракета* у французькій мові передається загальним терміном *missile*, який охоплює широкий спектр ракетного озброєння, *повітряна ціль* відповідає французькому *cible aérienne* і використовується у сфері протиповітряної оборони та авіації.

Проведене дослідження виявило, що переклад української військової термінології французькою мовою базується як на прямій термінологічній відповідності, так і на використанні описових методів перекладу. Основні складнощі виникають у ситуаціях, коли терміни відображають відмінності в організаційних підходах, функціях або традиціях збройних сил двох країн. Таким чином, для забезпечення адекватного перекладу військових термінів важливо враховувати не лише мовні особливості, але й змістовний аспект, структуру та функціональне призначення відповідних військових підрозділів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ольхова І. О., Акульшин О. В., Білан М. Б. Основи військового перекладу (французька мова). – Київ: [без вих. даних], 20__ (АДЛ). - Режим доступу: <https://adl.lndc.knu.ua/ua/book/486>
2. Українсько-французько-англійський словник зовнішніх зв'язків, стратегії та безпеки. Автор. кол. - Режим доступу: https://shron3.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Ukrainsko-frantsuzko-anhliiskyi_slovyk_zovni_shnikh_zv'язkiv_strategii_ta_bezpeky.pdf
3. Збройні сили Франції // Вікіпедія: вільна енциклопедія. - Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Збройні_сили_Франції
4. Класифікація та основні види Збройних Сил України // Офіційний сайт Міністерства оборони України. - Режим доступу: <https://army.gov.ua/military-branches/#:~:text=Найбільший%20вид%20СУ%20-%20головна%20сила%20українського%20війська%2C%20що%20прикривають%20війська%20від%20авіаційних%20і%20ракетних%20ударів>

УДК 811.111'373.4

СЧАСТЛИВА Д.М., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **ЧЕРНИЦУК Ю.І.**, старший викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

Художній текст характеризується складною структурою та багаторівневою організацією змісту, що зумовлює необхідність застосування різних перекладацьких стратегій у процесі його відтворення іншою мовою. Перекладач повинен не лише передати зміст оригіналу, але й зберегти його стилістичні особливості, емоційно-експресивне забарвлення та авторську інтенцію. У статті розглядаються основні підходи до перекладу художніх текстів, аналізуються мовні засоби вираження модальності та їх роль у процесі інтерпретації та декодування тексту.

Ключові слова: художній текст, переклад, стратегія перекладу, модальність, мовна одиниця, інтерпретація, декодування.

Інтеграція сучасної лінгвістики з такими науками, як логіка, філософія та психологія, сприяла новому розумінню природи мови як складної системи, що відображає ментальні процеси людини. Такий підхід дозволяє розглядати мову не лише як засіб комунікації, а й як форму репрезентації мислення та пізнання світу. У цьому контексті особливого значення набуває дослідження різних мовних засобів вираження модальних значень, оскільки саме вони відображають ставлення мовця до повідомлюваної інформації.

Актуальність дослідження когнітивно-мовленнєвої діяльності полягає у необхідності поглиблення знань про взаємозв'язок між мовними структурами та ментальними процесами. Особливо це стосується художнього тексту, який відзначається складною організацією та багатозначністю смислів. Художній текст є особливою формою дискурсу, в якій поєднуються мовні, стилістичні та культурні елементи. Саме тому процес його перекладу потребує не лише знання мовних норм, але й глибокого розуміння контексту, авторської позиції та прагматичних особливостей тексту.

Степенко Д.І., Біліченко А.М. Проблеми адекватності та еквівалентності в перекладі офіційно-ділових текстів з англійської мови.....	108
Ткачук Н.В., Скуловатова О.В. Креативність персоналу як складова інноваційного потенціалу організації.....	110
Юхименко І.Є., Цвид-Гром О.П. Національно-мовні особливості слів-звертань у європейських народів.....	111
Возненко І.А., Михайленко О.А. Стилiстичні особливості перекладу фразеологізмів (на матеріалі роману О. Вайлда «Портрет Доріана Грея»).....	113
В'юнник Д.В., Резнік В.Г. Відтворення українських зменшувально-пестливих форм іменників і прикметників німецькою мовою (на прикладі поезії Лесі Українки).....	115
Іщенко В.С., Михайленко О.О. Специфіка перекладу детективної літератури як жанрово зумовленого типу тексту.....	116
Карнах Я.В., Резнік В.Г. Стратегії та мовні засоби вираження ввічливості в академічній комунікації німецькою мовою.....	118
Мурга М.С., Марчук В.В. Nutritional Impact of Elevated CO2 Levels: Biological Dilution Effect.....	119
Сердюк Є.В., Столбецька С.Б. Особливості перекладу термінів родів військ у французькій та українській мовах.....	120
Счастлива Д.М., Чернищук Ю.І. Перекладацькі трансформації у художньому тексті.....	122
Степенко Д.І., Береговенко Н.С. Проблема передачі гумору з англійської мови при перекладі аудіовізуального твору (на матеріалі фільму "Енола Холмс").....	124
Якимець Є.Я., Тимчук І.М. Функціонально-семантичні особливості евфемізмів у професійному мовленні психолога.....	126
Угарова А.К., Чернищук Ю.І. Термінографічні та лексикографічні аспекти дослідження фахової термінології.....	128
Царенко А.І., Чернищук Ю.І. Скорочення в сучасній англійській мові: способи творення та особливості функціонування.....	130
Степанцова К.О., Ігнатенко В.Д. Штучний інтелект і юридичний переклад.....	132
Пасічник М.В., Ігнатенко В.Д. Символіка образів у казці-притчі «Маленький принц»: літературознавчий і перекладознавчий аспекти.....	134
Кутова А.І., Ігнатенко В.Д. Передача емоційності у творі Антуана Де Сент-Екзюпері „Маленький принц“ та її відтворення в українському перекладі.....	135
Амірова Н.Р., Бараннікова Є.В., Хомчук О.П. Розвиток лідерства в організації.....	137
Артамонова М.Ю., Хомчук О.П. Психологічна зрілість як предиктор професійного успіху.....	138
Гичкевич О.І., Скуловатова О.В. Оптимізм як чинник психологічної стійкості персоналу організації (на прикладі закладу дошкільної освіти).....	140
Стойко В.В., Кобець Т.В., Хомчук О.П. Гендерні особливості професійного вигорання та копінг-стратегій медичних працівників.....	142
Поляковська К.А., Єршевський Н.А., Хомчук О.П. Комунікативна компетентність персоналу у процесі кар'єрного зростання.....	144
Савченко С.М., Марчук Д.Д., Ненгуш А.В., Хомчук О.П. Психологічні особливості самоефективності персоналу з різним досвідом і умовами діяльності.....	145
Скаковська Д.О., Алексєєва О.І. Ефективність психологічних методів підтримки командної взаємодії в умовах повітряних тривоги.....	147
Хоменко Є.О., Хомчук О.П. Особливості прояву професійного вигорання у працівників, які працюють за гнучким графіком.....	150
Шарасенко І.Р., Хомчук О.П. Дослідження емоційного інтелекту як чинника ефективності діяльності працівників.....	152
Щербак Я.В., Алексєєва О.І. Професійне вигорання працівників закладу дошкільної освіти: організаційно-психологічний аспект.....	153
Черняк О., Алексєєва О.І. Життєстійкість працівників як чинник професійної ефективності в	